

Suburban Orthodox
Congregation Toras Chaim

Vayechi

Wednesday, January 4th @ 8:00 PM

Given by Rabbi Shmuel Silber

1. בראשית פרק מח

ה ועתה שני בנך הנולדים לך בארץ מצרים עד-באי אליך מצרימה ליהם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו-לי: ו ומולדתך אשר-הולדת אחיהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם:

5. And now, [as for] your two sons, who were born to you in the land of Egypt, until I came to you, to the land of Egypt they are mine. Ephraim and Manasseh shall be mine like Reuben and Simeon. 6. But your children, if you beget [any] after them, shall be yours; by their brothers' names they shall be called in their inheritance.

2. בראשית פרק מח

ז ואני | בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת-ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית להם:

7. As for me, when I came from Padan, Rachel died to me in the land of Canaan on the way, when there was still a stretch of land to come to Ephrath, and I buried her there on the way to Ephrath, which is Bethlehem."

3. בראשית פרק מח

יג ויקח יוסף את-שניהם את-אפרים בימינו משמאל ישראל ואת-מנשה בשמאלו מימין ישראל ויגש אליו: יד וישלח ישראל את-ימינו וישת על-ראש אפרים והוא הצעיר ואת-שמאלו על-ראש מנשה שכל את-ידיו כי מנשה הבכור:

13. And Joseph took them both, Ephraim at his right, from Israel's left, and Manasseh at his left, from Israel's right, and he brought [them] near to him. 14. But Israel stretched out his right hand and placed [it] on Ephraim's head, although he was the younger, and his left hand [he placed] on Manasseh's head. He guided his hands deliberately, for Manasseh was the firstborn.

4. בראשית פרק מח

יז וירא יוסף כיישית אביו יד-ימינו על-ראש אפרים וירע בעיניו ויתמך יד-אביו להסיר אתה מעל ראש-אפרים על-ראש מנשה: יח ויאמר יוסף אל-אביו לא-כן אבי פינה הבכר שים ימינך על-ראשו: יט וימאן אביו ויאמר ידעתי כנל ידעתי גם-הוא יהיה-לעם וגם-הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא-הגוים: כ ויברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים וכמנשה וישם את-אפרים לפני מנשה:

17. And Joseph saw that his father was placing his right hand on Ephraim's head, and it displeased him. So he held up his father's hand to remove it from upon Ephraim's head [to place it] on Manasseh's head.

18. And Joseph said to his father, "Not so, Father, for this one is the firstborn; put your right hand on his head." 19. But his father refused, and he said, "I know, my son, I know; he too will become a people, and he too will be great. But his younger brother will be greater than he, and his children[*'s fame*] will fill the nations." 20. So he blessed them on that day, saying, "With you, Israel will bless, saying, 'May God make you like Ephraim and like Manasseh,' " and he placed Ephraim before Manasseh.

5. רש"י בראשית פרק מח פסוק כ

(כ) כך יברך ישראל - הבח לברך את בניו, יברכם בצרכתם ויאמר איש לבנו ישימך חלבים כחפרים וכמנשה:

6. ספר אגרא דכלה בראשית פרק מח פסוק כ

... ולמה יתברכו בני ישראל דווקא בהם ולא בשאר השבטים? —
יסוד חשוב במוסר היהדות הוא לא להתגאות על הוולת ולא לקנא בו. כשיעקב ראה כי
אף-על-פי שביכר את אפרים הצעיר לפני מנשה הבכור, בכל זאת לא התגאה אפרים על
מנשה ומנשה לא נתקנא באפרים, אמר יעקב: הלואי וכל בני ישראל יהיו ככה, משוללי
גאווה וקנאה. «וישם את אפרים לפני מנשה» הוא אפוא פירוש על הברכה «ישימך אלהים
כאפרים וכמנשה». לכן יתברכו ישראל דווקא בהם, שכמוהם לא תהיה קנאה ותחרות
שוררת ביניהם. ודבר זה לא היה שכיח אצל יתר אחים, כי בהם נאמר «ויקנאו בו אחיו».

7. אוננים לתורה: בראשית פרק מח פסוק כ ד"ה כאפרים וכמנשה (דף של"ט)

אלא הם מקבלים עליהם את עול הגלות
והשעבוד יחד עם אחיהם. — אז אמר
יעקב, הלואי שיקחו ב"י למופת את בני
יוסף (שנולדו במצרים, כבני מלכים)
את מסירותם לעמם ותורתו, כך יתברך
ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים
וכמנשה. ולו נתקיימה ברכת כל בני
בניו, בנוסחו של יעקב, — לא
מתבוללים בישראל ללכת לרעות
אחרים. ועי' בחדוה"ד ח"ב ד"ה

— ראה את אפרים ומנשה, בני המשנה
למלך מצרים, אשר כל היכלי המדע
סתוחים לפניהם, וכל המשרות בממשלה
טנויות בעדם, וכל הנסיכים הי' חושבים
א"ע למאשרים לתת להם את בנותיהם
לנשים, ולמרות זה, הם באים יום יום
ללמוד תורה אצל זקנם בגשן, בגיטו
היהודי, ואינם מתנכרים לעמם; וכאשר
נגזרה עבודה פרך על אחיהם, הם
מצטרפים אל צרת וסבל כלל ישראל,
ואינם הולכים אל המצרים לאמר:
אנחנו נולדנו במצרים, ואבינו המשנה
למלך הציל את הארץ מרעב העשנה
אותה, ולפיכך מגיעות לנו, «פריבילגיות»

8. תרגום יונתן בראשית פרק מח פסוק כ

(כ) ובריכינון ביומא זהווא למימר כך יוסף ברי יברכוון בית ישראל ית ינוקא ...

TARGUM YONASAN

The ancient commentary on the Pentateuch, that some refer to it as Targum Yerushalmi, is attributed to the Tanna Jonathan ben Uziel. Jonathan ben Uziel was the greatest student of Hillel the Elder. Targum Yonatan, similar to Targum Onkelos, is in Hebrew-Aramaic.

9. ספורנו בראשית פרק מח פסוק ז

בדרך בעוד ככרת ארץ לבא אפרתה. תכף כשנסעתי מאותו המקום שהיה דבר האל יתברך אלי בעודי
בדרך טרם הגיעי לבית לחם ואקברה שם בדרך אפרת. וכל כך גברה עלי טרדתי ואבלותי שלא
עצרתי כח להוליכה לבית קברות בית לחם ואין ספק כי מאז היה לבי חלל בקרבי ולא שלט עוד בי
יצר הרע ונחלשה תאותי ולא נשאר בי כח להוליד בנים:

10. בראשית פרק מא

(נא) ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי: (גב) ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי:

51. And Joseph named the firstborn Manasseh, for "God has caused me to forget all my toil and all my father's house." 52. And the second one he named Ephraim, for "God has made me fruitful in the land of my affliction."

11. תרגום יונתן בראשית פרק מח פסוק כ

(כ) וברכיננון ביומא ההוא למימר כך יוסף ברי יברכוון בית ישראל ית ינוקא ביומא דמהולתא למימר ישוינך יי כאפרים וכמנשה ...

12. אזנים לתורה: בראשית פרק מח פסוק כ ד'ה כך יברך ישראל (דף של'ח)

כך יברך ישראל. "בבניך" לא
נאמר, אלא "בך". האדם הוא החינוך,
שהוא נותן לבניו, ואם אנו רוצים לעמוד
על אופיו של אדם ולדעת את תוך תוכו.
עלינו לראות, איזה חינוך הוא נותן לבניו.
וקבע יעקב, שכאשר ישימו ב"י לב אל
החינוך, שנתן יוסף לבניו במצרים.

הטמאה המלאה כשפים חמה והרכות
אלילית, ואיך עלה ביד יוסף לגדל בסביבה
כזו בנים נאמנים לה' ולתורתו—יתברכו
ביוסף ובכשרון החינוך שלו: "בך יברך
ישראל לאמר", הלואי, אם יבוא נסיון כזה
של יוסף לידי, ואזכה לגדל בנים כאפרים
וכמנשה.